

YAZILIM BİLGİSİ VE TEMEL DOS KOMUTLARI

Yazılım

Yazılım (Software); bilgisayara ne yapması ve nasıl yapması gerektiğini söyleyen yönergeleri içeren programlar ve ilişkili veriler bütününe denilmektedir. Bir başka deyişle, donanımsal parçaların çalışma ve işlemleri gerçekleştirme prosedürlerini belirleyen ve kullanıcı ile iletişimini sağlayan programlar, işlem dizileri, algoritmalarından oluşan yapıdır. Bilgisayarın hem çalışma prosedürlerini belirleyen hemde kullanıcı ve diğer programların donanım ile iletişimini sağlayan işletim sistemleri yazılım yapısında ele alınmaktadır. Ayrıca bir işlemi yapmak için bilgisayara kurulan tüm programlar da yazılım olarak adlandırılmaktadır.

İşletim Sistemi

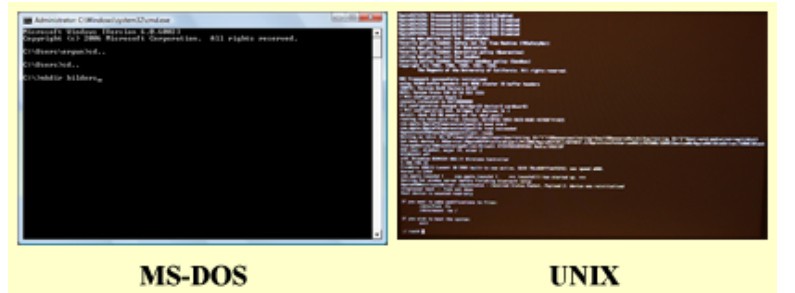
İşletim Sistemi (Operating System – OS), bilgisayarın donanımsal kaynaklarını yöneten ve uygulama yazılımları için genel hizmetleri sağlayan yazılımlar bütünüdür. İşletim sistemi bilgisayar sistemindeki en önemli sistem yazılımıdır. İşletim sistemi olmadan bir kullanıcı uygulama yazılımlarını çalıştıramaz.

Donanım özelliklerinin kullanımı için işletim sistemi uygulama yazılımları ile bilgisayarın donanımı arasında aracı görevi üstlenir. İşletim sistemleri yalnızca bilgisayarlarda değil telefon, oyun konsolları ve sunucular gibi birçok elektronik cihazda da kullanılmaktadır.

İşletim sistemleri kullanıcı arayüzü açısından 2 grup altında ele alınmaktadır.

A. Metin Tabanlı İşletim Sistemleri

Bilgisayara yapacağı işlemlerin yalnızca klavyeden komut yazılarak girildiği işletim sistemleri Metin Tabanlı İşletim Sistemi olarak adlandırılmaktadır. Komutlar işletim sisteminin belirlediği standartlara göre yazıldıktan sonra enter

MS-DOS

UNIX

YAZILIM BİLGİSİ VE TEMEL DOS KOMUTLARI

tuşuna basılması ile bilgisayar tarafından işlem gerçekleştirilmektedir. Metin tabanlı işletim sistemlerine MS-DOS ve UNIX örnek olarak verilebilir.

B. Grafik Tabanlı İşletim Sistemleri

Grafik tabanlı işletim sistemlerinde bilgisayara komutlar fare ile tıklanarak verilir. Aynı zamanda pencere ve menü yapıları ile klasörlerin içeriği ve yapılabilecek işlemler görsel olarak sunulduğundan kullanımı son derece kolaydır ve günümüzde yaygın olarak tercih edilmektedir. Grafik tabanlı işletim sistemlerine örnek olarak Windows , Linux ve Mac OS verilebilirler.

MS-DOS İşletim Sistemi (Microsoft Disk Operating System)

Windows işletim sistemlerinde ekranın sol alt tarafında yer alan “Başlat” butonuna bastıktan sonra “Çalıştır” a tıkladığımızda açılan metin kutusuna **cmd** yazarak DOS komut ekranını açabiliriz.

İlk açılan ekranda bulunduğumuz sürücü ve klasörler “**C:\Documents and Settings\bilders**” şeklinde bir ifade ile belirtilmektedir. İşletim sistemlerinde veri depolama sürücülerini kendilerini temsil eden harf ve sonrasında iki nokta üst üste (:) simgesi konularak ifade edilir. Örn. Yukardaki ifadede kullanıcı C sürücüsü içerisinde bulunan Documents and Settings klasörü altındaki bilders klasöründe bulunmaktadır. Yani vereceği komutlar bu klasörde etkili olacaktır.

Sürücüler arasında geçiş yapmak için de bu harf ve sembol kullanılarak enter tuşuna basılır. Örn. C sürücüsünden disket sürücüsünü seçmek için A: yazılarak enter tuşuna basılır.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SPOR BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİSİ YÜKSEKOKULU
BİLGİSAYAR DERSİ

YAZILIM BİLGİSİ VE TEMEL DOS KOMUTLARI

DOS işletim sisteminde sıklıkla kullanılan komutlar ise şöyledir;

Komut	Açıklaması	Kullanımı
dir	Bulunulan klasördeki alt klasör ve dosyaları listeler.	C:\> dir
dir /p	Bulunulan klasördeki alt klasör ve dosyaları sayfa sayfa listeler. Çok fazla öğenin bulunduğu klasörlerde kullanılmaktadır.	C:\> dir /p
mkdir (md)	Yeni bir klasör oluşturur. Komuttan sonra boşluk bırakılarak dosya adı verilir.	C:\> md bilgisayar
rmdir(rd)	Mevcut bir klasörü silmek için kullanılır.	C:\> rd bilgisayar
cd	Bulunulan klasörün içindeki alt klasöre geçmek için kullanılır.	C:\> cd bilgisayar
cd..	Bulunulan klasörden bir üst klasöre geçmek için kullanılır.	C:\> cd..
edit	Basit bir metin editörü (Notpad gibi) açar. Txt uzantılı metin dosyaları hazırlanabilir. Mevcut bir metin dosyasını açmak için komuttan sonra boşluk bırakarak dosyanın adı yazılmalıdır.	C:\> edit
rename (ren)	Mevcut bir dosyanın adını değiştirmek için kullanılır.	C:\> ren bilgisayar.txt bilg.txt
copy	Bir dosyayı başka bir klasöre kopyalamak için kullanılır.	C:\> copy bilgisayar.txt C:\SBT
move	Bir dosyayı başka bir klasöre taşımak için kullanılır.	C:\> move bilgisayar.txt C:\SBT
del	Bir dosyayı silmek için kullanılır.	C:\> del bilgisayar.txt
find	Mevcut metin dosyası içerisinde bir kelime aramak için kullanılır.	C:\> find "SBT" bilgisayar.txt
help	Kullanılabilecek tüm komutların listesini verir.	C:\> help
/?	Bir komutun açıklamasını ve nasıl kullanıldığının açıklamasını verir.	C:\> ren /?

Ayrıca birden fazla dosya üzerinde aynı işlemi gerçekleştirmek istediğimizde dosya/klasör adı ve dosya uzantılarını ifade etmek için joker karakterlerde kullanılmaktadır.

Bu işaretler ve anlamları da şöyledir;

***** : Birden çok karakteri ifade etmek için kullanılır.

? : Tek bir karakteri ifade etmek için kullanılır.

Örnek: Bulduğumuz klasörün içerisinde aşağıdaki klasör ve dosyalar var ise.

```
22.11.2010 09:00 <DIR> .
22.11.2010 09:00 <DIR> ..
22.11.2010 09:00 <DIR> SBT
22.11.2010 09:00      99.040 SBE.doc
22.11.2010 09:00      56.000 SBT_proje.jpg
22.11.2010 09:00      90.020 SBA.doc
22.11.2010 09:00      56.000 SBA_bilg.doc
22.11.2010 09:00      79.900 SBR.xls
```

del *.doc yazdığımızda ismi ne olursa olsun uzantısı doc olan dosya(lar) yani SBE.doc, SBA.doc ve SBA_bilg.doc dosyaları aynı anda silinecektir.

copy ??A.doc D: yazdığımızda 3. Harfi A olan dosya(lar) yani yalnızca SBA.doc dosyası D sürücüsüne kopyalanacaktır.

move *.* D: yazdığımızda ise ismi ve uzantısı ne olursa olsun tüm dosyalar D sürücüsüne kopyalanacaktır.